

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. XV. Solvuntur primum argumentum ex definitione tridentini
desumptum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

§. XIV.

Retorquentur hæc argumenta in Adversarios.

A Ntequam his argumentis directè & in forma respondeamus, oportet breviter illa in Adversarios retorquere, & ostendere difficultatem in illis contentam, esse nobis & illis communem.

263. In primis ergo juxta Adversariorum principia, concursus divinus sequitur nutum voluntatis creatæ, & illius determinationem: unde cum voluntas creata non semper se determinet ad bonum, sed quandoque ad malum, concursus Dei æqualiter se extendit ad bonum & ad malum; & absque ullo discrimine effectivo (quidquid sit de affectivo) utrumque causat, & ad utrumque mediâ voluntatis determinatione transit. Et sic juxta hanc sententiam, & modum explicandi concursum divinum, non minus est opus Dei proditio Judæ, quam vocatio Pauli: quod in Luthero & Calvino damnat Tridentinum canone suprâ relato.

264. Secundò, Ille qui ponit aliquem in occasionibus & circumstantiis, in quibus prævidit illum infallibiliter peccaturum, censetur, moraliter saltem, in ejus peccatum influere; illumque moraliter præmovere & prædeterminare ad peccandum, cum occasiones ad peccandum, ad peccatum moraliter moveant & excitent, illudque moraliter causent, juxta illud commune Gallorum proloquium, *L'OCCASION FAIT LE LARRON*. Unde cum in sententia Adversariorum, Deus interdum ponat homines in illis circumstantiis & occasionibus, in quibus per scientiam mediam præscivit illos peccaturos, potius quam in aliis in quibus prævidit eos bene operaturos, videtur esse causa, saltem moralis, cur homines peccent, & homines ad peccandum moraliter præmovere & prædeterminare, quod est in secundum errorem Calvini suprâ impugnatum incidere.

265. Nec valet si dicas, illa inconvenientia non sequi ex Adversariorum sententia, quia Deus non tenetur popere homines in illis occasionibus in quibus prævidit illos bene operaturos, sed potest interdum, propter occultos fines suæ providentiæ, eos constituere in illis in quibus præscivit eos lapsuros. Maxime quia positus illis circumstantiis & occasionibus, homo potest (potentiâ saltem antecedente, & in sensu diviso) non peccare, & bene operari.

Non valet, inquam, hæc responsio, nam (præterquam quod illa non salvat, quin Deus sit causa moralis peccati; sicut enim occasiones peccandi moraliter movent & incitant ad peccandum, ita & qui ponit hominem in illis, censetur esse causa moralis cur incidat in peccatum) idem omnino dicunt Thomistæ de prædeterminatione ad materiale peccati, Deum scilicet non teneri semper prædeterminare physicè hominem ad actus bonos, & honestos, ac rectæ rationi conformes, sed interdum, propter occultos suæ providentiæ fines, posse illum ad materiale peccati, per modum primæ causæ, & universalis totius entis provisoris, prædeterminare: maxime in statu naturæ lapsæ, & per peccatum originale vitiatæ, in quo appetitus sensitivus, propter rebellionem concupiscentiæ, valde inclinatur ad bonum sensibile contrarium rationi. Addunt etiam Thomistæ, quod voluntas creata sub tali prædeterminatione posita, manet perfectè libera, & retinet potentiam proximam & expeditam ad non ponendum illum

A actum ad quem à Deo prædeterminatur: unde si hæc responsio valeat pro scientiæ mediæ defensoribus, valebit etiam pro Thomistis, & aliis physica prædeterminationis assertoribus.

Nec obstat si inltes, & dicas, hoc interesse discrimen inter nostram & Adversariorum sententiam, quod in nostra sententia, concursus Dei determinat voluntatem creatam ad entitatem actûs, à quo malitia est inseparabilis: è contra verò juxta Adversariorum principia, Dei concursus à voluntate creata ad speciem actûs determinatur. Non valet, inquam, hæc instantia, quia licet Adversarij doceant, concursum divinum à voluntate creata ad speciem actûs determinari; voluntatem tamen talem concursum ipsam determinare quantum ad individuum, in quo (ut suprâ ostendimus) aliqua malitia specialis reperitur, quæ illi secundum rationem specificam non convenit: unde si Deus determinans voluntatem ad entitatem & speciem actûs in esse physico & naturali consideratam, à quo malitia est inseparabilis, non possit dici, nisi abusive & nugatoriè, talem malitiam permittere; non poterit si militer, nisi ridiculè & abusive, censeri causa solum permissiva illius specialis malitiæ, quæ eidem actui convenit ex individuali ratione. Quare omnia argumenta quæ sunt ab Adversariis contra determinationem ad speciem actûs, possunt in illos retorqueri, & fieri contra determinationem ad individuum. His præmissis: non erit nobis difficile argumenta proposita dissolvere, & ab his aranearum telis nos expedire. Unde fit

§. XV.

Solvitur primum argumentum ex definitione Tridentini desumptum.

AD primum ergo argumentum ex definitione Tridentini desumptum, dicendum est, Concilium in illo canone damnare illam opinionem, seu potius hæresim, quæ tenet Deum movere & inclinare voluntatem ad materiale peccati, eo genere motionis quæ necessariò debeat ad formale se extendere: qualis erat illa quam Lutherus & Calvinus admittebant. Lutherus enim dicebat Deum producere in voluntate merè passivè se habente actiones nostras, sive bonas, sive malas. Calvinus verò errorem Lutheri aliquo modo temperans, fatebatur quidem voluntatem activè in suos actus, sive bonos, sive malos influere, & ad utrosque à Deo moveri & applicari: sed addebat voluntatem creatam, sub divina motione & applicatione, non servare indifferentiam actualem, nec retinere potentiam ad oppositum, sed à Deo moveri solum spontaneè, & sine coactione, & sicut equus ad currendum movetur à fessore. Ex quo evidenter sequitur, quod si in actibus voluntatis ita motæ & applicatæ à Deo, reperitur peccatum, illud in Deum ut auctorem, non verò in voluntatem creatam refundendum sit, & quod proprium ejus opus sit non minus proditio Judæ, quam vocatio Pauli. Quare ut Concilium hunc errorem in suo principio elideret, canonem illum in quo illum proscribit, sic incipit: *si quis dixerit non esse in potestate hominis vias suas malas facere &c.* Quibus verbis aperte declarat, idcirco Lutherum & Calvinum docuisse, Deum in nobis mala opera ita ut bona operari, non permissivè solum, sed propriè & per se, quia sentiebant, Deum ita movere homines ad agendum, ut non sit in potestate hominis vias

suas malas facere. Unde ipsemet Lutherus in assertionibus, assert. 36. sic loquitur: *Quomodo potest se homo ad bonum preparare, cum neque in potestate ejus sit vias suas malas facere: nam & mala opera in impiis operatur Deus, ut enim Proverb. 16. dicitur, omnia propter se ipsum operatus est Dominus, etiam impium ad diem malum. Quis audeat negare se etiam in malis operibus saepe coactum, aliud facere quam cogitaverit?* Et in alio loco ait: *Si praescivit Deus Judam fore proditorem, necessarium Indas fiebat proditor, nec erat in manu Iudae, aut ullius creaturae, aliter facere.* Luthero concinit Calvinus lib. 3. institut. cap. 23. num. 9. ubi ait: *Excusabiles peccando haberi volunt reprobi, quia evadere nequeunt peccandi necessitatem: praesertim cum ex Dei ordinatione sibi injiciatur hujusmodi necessitas.* Idem docet Zuinglius sermone de Providentia cap. 6. ubi ait: *Coactus est homo ad peccandum.* Et Beza in summa Christianismi pag. 188. inquit: *Omnia ita necessario ex Dei immutabili decreto eventire, ut secundum illud Iudas necessario Christum prodiderit, Herodes & Pilatus necessario Christum condemnaverint.* Unde quamvis illi haeretici interdum asserant, se non refundere malitiam peccati in Deum, sed in voluntatem creatam, hoc ipso tamen quod talem admittunt voluntatis motionem, quae non relinquat in ea indifferentiam activam, seu potentiam ad oppositum; sed solam spontaneitatem, & immunitatem à coactione; verbis negant quod re affirmant, & sibi contradicunt. Quod mirum non est, cum Nicolaus Romæus in libro qui inscribitur, *Calvini effugies*, spectaculo 9. & 10. quorum titulus, *Calvinus sibi discolor*, ostendat librum institutionum Calvinum esse centonem contradictionum, & numeret viginti primarias, & plusquam sexcentas consecutivas.

268. Adde cum Valentia 1. p. quaest. 19. puncto 3. assertionem 4. quod quando Calvinus ait, Dei voluntatem nunquam tendere in malum, nec velle hominum malitiam, solum intendit, Deum eam non velle per se, & quatenus habet rationem mali, sed per accidens tantum, & in quantum induit rationem boni, seu medij ad manifestationem suae justitiae vel misericordiae conducentis. Unde, juxta Calvinum, Deus ad omne genus peccati, etiam cum difformitate sumpti, comparatur sicut ille qui eligit mendacium, alicujus commodi & utilitatis causa honestatum.

Ex his facile intelliges, non minus vastum Chaos inter nos & Calvinum jacere, quam quo Abraham epuloni inelamabat, illum à Lazaro distare & esse semotum, ut fuse in Apologia Thomistarum art. 7. ostendimus, ibique omnia quae P. Annatus in libro de scientia media disp. 4. cap. ultimo proponit argumenta dissolvimus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem inutiliter repetamus.

§. XVI.

Aliud argumentum ex Tridentino desumptum diluuntur.

269. Ad secundum argumentum ex eodem Canone Tridentini desumptum, facile respondetur, concessa Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem, in primis dico, quod Julianus olim simili argumentatione utebatur, ad probandum non dari peccatum originale in parvulis; sic enim ratiocinabatur. Deus est causa corporum, sexuum, conjunctionum; Ergo ex generatione

A prolis non sequitur peccatum, alioquin Deo attribueretur. Cui responderet S. Augustinus lib. 3. quem scripsit contra illum, cap. 9. *Sicut de prole adulterorum, si ego dicerem: tot malorum, id est, lascivia, turpitudinis, criminis, bonus fructus esse non potuit: rectè mihi responderes, hominem qui de adulteris natus est, non esse fructum lascivia, turpitudinis, criminis, quorum malorum author est diabolus: sed corporum, sexuum, conjunctionum, quorum bonorum author est Deus.* Sic ego tibi rectissime dico: malum cum quo nascitur homo, non esse fructum corporum, sexuum, conjunctionum, quorum bonorum author est Deus: sed prima pravaricationis, cujus author est diabolus. Ita similiter nos respondere possumus, quod Deus non est author peccati, quamvis praedeterminet voluntatem ad materiale, ex quo malitia sequitur; quia illa non resultat ex materiali, prout est à Deo, ut prima causa efficiente, sed prout exit à voluntate creata, ut prima causa deficiente, & difformiter ad regulas mortui operante. Unde docet Capreolus in 2. dist. 37. art. 3. ad 3. quod si Deus substantiam odij Dei, aut alterius actus mali, se solo produceret, aut conservaret extra omne subjectum, non propterea peccaret, neque talis actus odij Dei esset peccatum, neque haberet difformitatem odij Dei; eò quod talis difformitas non necessario consequatur substantiam talis actus in se, vel etiam ut à Deo procedit, sed solum ut procedit à libero arbitrio defectibili, suoque illo actu recedente à lege, & à recto ordine ad Deum ut finem ultimum.

In forma igitur respondeo, distinguendo illam propositionem. Qui causat aliquid ad quod aliud infallibiliter & inevitabiliter sequitur, non censetur, nec dici potest se habere solum permixtè in ordine ad illud: si sequatur ad illud consecutione physica, seu causalitatis, concedo. Si ad illud sequatur consecutione tantum logica, & illationis, nego. Nam ad motum vitalem tibiae curvae sequitur infallibiliter & inevitabiliter claudicatio; & tamen anima causans illum motum, non censetur esse causa positiva, sed tantum permixta talis defectus. Item, ut supra dicebamus, Deus causat generationem hominis, ad quam infallibiliter sequitur peccatum originale, & tamen tale peccatum non causat, sed tantum permittit. Similiter in sententia Adversariorum, ad positionem hominis in occasionibus & circumstantiis in quibus Deus per scientiam mediam illum praevideat peccatum, infallibiliter sequitur peccatum; & tamen Deus non censetur illud velle, vel causare, sed tantum permittere. Denique, ut supra arguebamus, ad determinationem voluntatis ad individuum actus mali & peccaminosi, sequitur infallibiliter aliqua specialis malitia & difformitas, quae illi secundum suam rationem specificam non convenit; & tamen quia haec non sequitur ex divino concursu determinante voluntatem ad talem actum in individuo, consecutione physica, sed tantum logica, Adversarij docent Deum non se habere positivè, sed tantum permixtè in ordine ad illam. Quid ni ergo idem nobis licebit respondere de concursu praevio determinante voluntatem ad materiale peccati? Nam similiter ejus malitia & difformitas non sequitur ad talem praedeterminationem consecutione physica & causalitatis, sed tantum consecutione logica & illationis. Unde exempla quae ab Adversariis adducuntur, non sunt ad rem; quia mors & caecitas, cum sint intra sphaeram activitatis causarum secundarum,